

Strategaeth Gyfalaf 2024-2034

Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru

CYNNWYS

ADRAN

1	Pwrpas y Strategaeth Gyfalaf	3
2	Amcanion a Blaenoriaethau Allweddol	4
3	Ffactorau sy'n Dylanwadu ar y Rhaglen Gyfalaf	6
4	Gwariant Cyfalaf ac Ariannu	7
5	Rheoli Trysorlys	10
6	Goblygiadau Cyllideb Refeniw	13
7	Gwybodaeth a Sgiliau	14
Afodiad 1	Datganiad Darpariaeth Isafswm Refeniw	15

1 Pwrpas y Strategaeth Gyfalaf

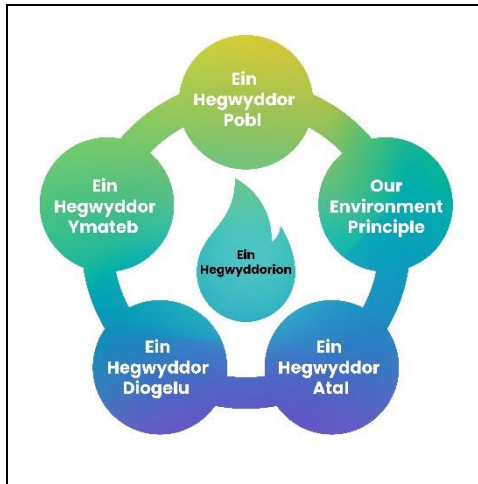
- 1.1 Pwrpas y Strategaeth Gyfalaf yw nodi sut mae Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru (yr Awdurdod) yn bwriadu defnyddio ei adnoddau cyfalaf er mwyn ei gynorthwyo i gyflawni ei amcanion corfforaethol a gwasanaeth. Mae'n ystyried strategaethau, polisiau a chynlluniau perthnasol eraill, a barn partneriaid a phartion sydd â diddordeb y mae'r Awdurdod yn ymwneud â nhw. Bydd yn bwynt cyfeirio defnyddiol wrth benderfynu ar y Rhaglen Gyfalaf neu ei hadolygu.
- 1.2 Gwariant cyfalaf yw pan fydd yr Awdurdod yn gwario arian ar asedau, fel eiddo neu gerbydau, a fydd yn cael eu defnyddio am fwy na blwyddyn.
- 1.3 Mae'r adroddiad strategaeth gyfalaf hwn yn rhoi trosolwg lefel uchel o sut mae gwariant cyfalaf, ariannu cyfalaf a gweithgarwch rheoli thrysorlys yn cyfrannu at ddarparu gwasanaethau cyhoeddus lleol ynghyd â throsolwg o sut y rheolir y risgiau cysylltiedig a'r goblygiadau ar gyfer cynaliadwyedd ariannol yn y dyfodol.
- 1.4 Bydd penderfyniadau a wneir eleni ar reoli cyfalaf a thrysorlys yn arwain at ganlyniadau ariannol i'r Awdurdod am flynyddoedd lawer i'r dyfodol. Felly, mae'r penderfyniadau hyn yn ddarostyngedig i fframwaith rheoleiddio cenedlaethol a fframwaith polisi lleol, fel y crynhoir yn yr adroddiad hwn.
- 1.5 Mae'r Strategaeth Gyfalaf gyffredinol yn ceisio cynorthwyo i gyflawni Cynllun Rheoli Risg Cymunedol yr Awdurdod (CRhRC) 2024-2029.
- 1.6 Oherwydd effaith barhaus chwyddiant uwch, cyfraddau llog uwch, ansicrwydd o ran polisiau'r llywodraeth, a dirywiad yn y rhagolygon economaidd, rhoddwyd pwysau ariannol ychwanegol ar yr Awdurdod. Wrth ystyried y pwysau hyn, cynhaliwyd adolygiad o raglen gyfalaf 2023/24 a rhoddwyd blaenoriaeth i gyflawni prosiectau hanfodol. Mae'r rhaglen gyfalaf ddiwygiedig ar gyfer 2023/24 yn gyfanswm o £5.290m ac fe'i crynhoir isod:

Cynllun	Dyraniad Gwreiddiol £m	Dyraniad Diwygiedig £m	Rhagolwg £m	Arian Treigl £m
2023/2024				
Adnewyddu Peiriannau Tân	1.430	0.475	0.475	0.960
Faniau amlbwrpas	0.189	0.189	0.269	
Peilot Fan Trydan	-	-	0.107	
Unedau Lles	0.150	0.150	0.150	
Adfywio Gorchymyn a Rheoli	0.600	0.600	-	-
Man Waith Adeiladu	0.483	0.100	0.100	
Tyrau Hyfforddi	0.250	0.250	-	0.250
Fflyd - system rhwystro cwympiadau a gwaith to	0.100	0.126	0.126	
Drysau bae peiriannau	0.180	0.180	0.180	0.057
Uwchraddio Gwresogi Llandudno	0.150	0.150	-	0.150
Gwaith yn Nhŷ Mwg Dolgellau	-	0.365	0.256	
Tir canolfan hyfforddi arfaethedig	3.000	3.000	3.000	
Heb ei ddyrannu	-	0.947	-	
Cyfanswm: Cynllun Cyfalaf	6.532	6.532	4.663	1.417
Arian Treigl 2022/23				
Tyrau Hyfforddi	0.307	0.307	0.307	
Faniau gorsaf amlbwrpas	0.160	0.160	0.162	
Adeiladau - Man Waith	0.158	0.158	0.158	
Cyfanswm: Arian Treigl	0.625	0.625	0.627	-
Cyfanswm	7.157	7.157	5.290	1.417

2 Amcanion a Blaenoriaethau Allweddol

- 2.1 Un o'r prif amcanion ar gyfer Gwasanaethau Tân ac Achub yng Nghymru yw mynd ati'n barhaus ac mewn modd cynaliadwy i leihau risg a gwella diogelwch dinasyddion a chymunedau. Nod Cynllun Rheoli Risg Cymunedol yw nodi risgiau sy'n wynebu'r gymuned ac mae'n disgrifio sut y bydd yr Awdurdod Tân ac Achub yn rheoli'r risgiau hynny, ac yn parhau i atal ac ymateb i danau ac argyfyngau eraill.

2.2 Bydd ein Cynllun Rheoli Risg Cymunedol ar gyfer 2024-2029 yn cael ei gyhoeddi ar gyfer ymgynghoriad cyhoeddus ym mis Mawrth. Mae'r Cynllun Rheoli Risg Cymunedol yn cynnwys 5 egwyddor:

- O fewn pob un o'r egwyddorion mae camau/amcanion sy'n ofynnol er mwyn cyflawni'r cynllun.
- Yn ogystal, mae cynllun Gweithredu wedi'i ddatblygu, sy'n tynnu sylw at y camau a fydd yn cael eu cymryd yn ystod 2024/25.
- Mae'r wybodaeth hon yn cael ei hystyried wrth ddatblygu'r Rhaglen Gyfalaf.

2.3 Bydd prosiectau

buddsoddi cyfalaf yn cael eu cynnwys yn y Rhaglen Gyfalaf ar y sail eu bod yn mynd i'r afael â materion sy'n codi o un neu fwy o'r egwyddorion. Bydd cynigion newydd ar gyfer buddsoddi cyfalaf yn cael eu hasesu yn erbyn yr egwyddorion corfforaethol a'r cynllun gweithredu i sicrhau y byddant yn cyfrannu tuag at gyflawni'r nodau a fynegwyd. Bydd yr asesiad hwn yn cael ei gynnal fel rhan o'r broses arfarnu ar gyfer prosiectau newydd.

2.4 Lle gellir nodi prosiectau "Buddsoddi i Arbed" addas, bydd yr Awdurdod yn mynd ar drywydd prosiectau o'r fath gan ei fod yn cydnabod y buddion, ar ffurf llai o gostau i Gyfrif Refeniw'r Gronfa Gyffredinol, a all ddeillio o fuddsoddiad o'r fath.

2.5 Bydd yr Awdurdod hefyd yn ymdrechu, drwy ei raglen o fuddsoddi cyfalaf, i gynnal ei asedau i safon fel eu bod yn parhau i fod yn addas i'r diben, gan alluogi parhad cyflwyno gwasanaethau. Yn benodol, bydd yn cynnal arolygon rheolaidd o'i stoc o adeiladau a strwythurau i ganfod eu cyflwr ac unrhyw waith adfer a all fod yn angenrheidiol. Bydd gwaith atgyweirio neu wella sy'n deillio o arolygon o'r fath yn cael ei wneud yn amodol ar argaeledd adnoddau ac ystyriaeth o rôl yr adeilad wrth gyflwyno gwasanaethau. Os nad oes angen adeilad mwyach i gyflwyno gwasanaethau, rhoddir ystyriaeth i'w waredu a defnyddio'r arian ar gyfer buddsoddi cyfalaf yn y dyfodol mewn meysydd blaenoriaeth. Mae'r holl asedau eiddo yn cael eu cadw i gyflwyno gwasanaethau.

- 2.6 Bydd yr Awdurdod yn ceisio, lle bo hynny'n ymarferol ac y gellir ei gyfiawnhau yn economaidd, datblygu ei brosiectau buddsoddi gan ystyried egwyddorion cynaliadwyedd, er enghraifft trwy ystyried y deunyddiau a ddefnyddir, a dulliau gweithredu sy'n gyfeillgar i'r amgylchedd yn dilyn adeiladu neu brynu.
- 2.7 Mae rheolwyr gwasanaeth yn 'gwneud cais' yn flynyddol, ym mis Medi, i gynnwys prosiectau yn rhaglen gyfalaf yr Awdurdod. Mae ceisiadau'n cael eu casglu gan yr Adran Cyllid a Chaffael. Derbyniwyd ceisiadau cychwynnol o fwy na £10m ar gyfer 2024/25. Caiff y ceisiadau eu sgorio yn seiliedig ar amrywiaeth o ffactorau, gan gynnwys bodloni'r egwyddorion yn y Cynllun Rheoli Risg Cymunedol, gofyniad statudol, y gallu i wneud arbedion, ac effaith amgylcheddol.
- 2.8 Yn dilyn yr adolygiad a thrafodaethau gyda rheolwyr y gwasanaeth, cyflwynwyd cynllun cyfalaf o £5.676m i'r Gweithgor Craffu ar y Gyllideb, sy'n is-grŵp o'r Pwyllgor Archwilio. Mae'r grŵp hwn yn cynnwys 6 aelod, un o bob awdurdod cyfansoddol. Cafodd y Gweithgor Craffu ar y Gyllideb ei sefydlu i graffu ar y broses o osod cyllideb, gan gynnwys pob maes incwm a gwariant. Cytunodd y gweithgor i'r rhaglen gyfalaf gael ei chynnwys yn adroddiad yr Awdurdod Tân.
- 2.9 Yna cyflwynir y rhaglen gyfalaf derfynol, i'w chymeradwyo, i'r Awdurdod Tân ym mis Ionawr bob blwyddyn.

3 Ffactorau sy'n Dylanwadu ar y Rhaglen Gyfalaf

3.1 Mae prosiectau i'w cynnwys yn y rhaglen gyfalaf yn deillio o amrywiaeth o ffynonellau, rhai ohonynt yn cael eu cynhyrchu'n fewnol a rhai yn deillio o ffactorau allanol. Gellir crynhoi'r ffactorau mwyaf arwyddocaol ar ffurf diagram fel a ganlyn:

FFACTORAU MEWNOL	FFACTORAU ALLANOL	STRATEGAETHAU, POLISI'AU A CHYNLLUNIAU
Egwyddorion y Cynllun Rheoli Risg Cymunedol a'r Cynllun Gweithredu	Gwaith brys annisgwyl	Strategaeth Adnoddau Tymor Canolig
Buddsoddiad a nodwyd mewn Strategaethau, polisi'au a chynlluniau	Gwaith sy'n ofynnol i gydymffurfio â deddfwriaeth – e.e. mynediad i bobl anabl, iechyd a diogelwch	Strategaeth yr Amgylchedd a Chynllun Datgarboneiddio'r Fflyd
Gwaith sydd ei angen i gynnal asedau eiddo	Argaeledd cyllid allanol	Polisi Iechyd a Lles
Anghenion amnewid cerbydau, peiriannau ac offer	Disgwyliad y cyhoedd y dylai gwaith gael ei wneud	Strategaeth Rheoli Trysorlys
Buddsoddiad ac amnewid TGCh	Prosiectau sy'n deillio o Weithgareddau Partneriaeth	Strategaeth Gaffael
Prosiectau Buddsoddi i Arbed		Arolygon cyflwr adeiladau

4 Gwariant Cyfalaf ac Ariannu

4.1 Paratowyd y Strategaeth yn erbyn cefndir o ostyngiadau parhaus yn y cyllid a ddarperir i awdurdodau lleol gan Lywodraeth Cymru, a'r gofyniad o ganlyniad i'r Awdurdod Tân adolygu ei ofyniad cyllido. Mae hyn yn deillio o'r angen i gyfyngu ar wariant cyhoeddus oherwydd yr amodau economaidd parhaus ac i ailgydbwyso cyllid cyhoeddus. Nid yw'r Awdurdod yn derbyn cyllid i ariannu prosiectau cyfalaf, felly mae'r costau'n cael eu talu drwy fenthyca.

4.2 Ar gyfer 2024/25, mae'r Awdurdod wedi datblygu cynllun cyfalaf 10 mlynedd ac yn cynllunio gwariant cyfalaf o £5.676m, ar gyfer 2024/25, fel y manylir yn y Strategaeth Adnoddau Tymor Canolig a gymeradwywyd gan yr Awdurdod llawn ar 22 Ionawr 2024. Mae'r 3 blynedd hyd at 31 Mawrth 2027 wedi'u crynhoi isod

Tabl 1: Dangosydd Darbodus: Amcangyfrifon o Wariant Cyfalaf mewn £ miliynau

	gwirioneddol 2022/23	amcangyfrif 2023/24	Cyllideb 2024/25 *	Cyllideb 2025/26*	Cyllideb 2026/27*
Gwasanaethau'r Gronfa Gyffredinol	£3.366m	£5.290m	£5.676m	£6.424m	£4.468m
Prydlesi	0	0	£0.225m	£0.252m	£0.302m
Cyfanswm	£3.66m	£5.290m	£5.901m	£6.676m	£4.770m

* Newid yn y cyfrifon ar gyfer prydlesi, yn dilyn gweithredu IFRS16.

4.3 Mae prosiectau cyfalaf y Gronfa Gyffredinol yn cynnwys gwaith adeiladu mewn gorsafoedd, offer TGCh newydd ar gyfer ymateb i ddigwyddiadau, seilwaith tuag at gyrraedd sero net erbyn 2030, a cherbydau newydd. Nid yw'r costau ar gyfer y dyfodol a nodir yn y Strategaeth hon yn cynnwys datblygiad arfaethedig canolfan hyfforddi newydd, gan y bydd yr achos busnes dros hyn yn cael ei gyflwyno i'r Awdurdod Tân yn 2024/25. Dadansoddir rhagor o fanylion am gostau'r prosiectau cyfalaf hynny a gynhwysir dros y deng mlynedd nesaf yn y tabl isod:

Disgrifiad o'r Prosiect	2023/24 £m	2024/25 £m	2025/26 £m	2026/27 £m	2027/28 £m	2028/29 £m	2029/30 £m	2030/31 £m	2031/32 £m	2032/33 £m	2033/34 £m
Gwella TGCh		0.827	0.232	0.495	0.350	-	0.125	0.072	1.827	0.160	0.450
Tyrau hyfforddi	0.307	0.305	0.305	0.305	0.305	0.305	0.305	0.305	0.305	0.305	0.305
Gwella gorsafoedd	0.820	1.100	0.485	0.510	3.925	0.500	0.625	0.375	0.225	0.225	0.075
Gwaith cynaliadwyedd		0.470	-	1.000	-	-	-	-	-	-	-
Gwella Cyfleusterau Hyfforddi		0.300	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Peiriannau Tân	0.475	0.427	0.940	-	-	2.241	4.412	-	-	1.540	-
Cerbydau Arbenigol (Fflyd Goch)	0.150	-	2.800	1.350	1.950	0.500	0.975	-	0.650	-	0.300
Cerbydau Ysgafn	0.538	0.166	0.400	0.447	-	-	-	0.329	0.895	0.447	-
Cerbydau Ysgafn Arbenigol		0.632	0.530	0.210	-	0.336	-	0.090	1.289	0.040	0.090
Offer yr Ochr Weithredol		0.290	0.595	0.150	0.300	0.100	1.200	-	0.075	-	-
Offer Fflyd		0.050	0.136	-	-	0.033	0.020	-	-	-	-
Tir y Ganolfan Hyfforddi	3.000										
Trosglwyddo Cyllid Ymlaen											
Peiriannau Tân		0.960	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gwaith cynaliadwyedd		0.150	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gwariant Cyfalaf a Gynlluniwyd	5.290	5.676	6.424	4.468	6.830	4.015	7.662	1.171	5.266	2.717	1.220

4.4 Rhaid i'r holl wariant cyfalaf gael ei ariannu, naill ai o ffynonellau allanol (grantiau'r llywodraeth a chyfraniadau eraill), neu adnoddau'r Awdurdod ei hun (refeniw, cronfeydd wrth gefn a derbynion cyfalaf), neu ddyled (benthyca, prydlesu a Menter Cyllid Preifat). Mae'r cyllid a gynlluniwyd ar gyfer y gwariant uchod fel a ganlyn:

Tabl 2: Cyllid cyfalaf mewn £ miliynau

	Gwirioneddol 2022/23 £m	Amcangyfrif 2023/24 £m	cyllideb £m 2024/25	cyllideb 2025/26 £m	cyllideb 2026/27 £m
Adnoddau Mewnol	0.525	0.727	0.000	0.000	0.000
Cyllid Grant	0.490	0.000	0.000	0.000	0.000
Dyled	2.351	4.563	5.901	6.424	4.468
CYFANSWM	3.366	5.290	5.901	6.676	4.468

* Mae £0.225m o ariannu dyled yn 2024/25 yn deillio o newid yn y cyfrifon ar gyfer prydlesi ac nid yw'n cynrychioli gwariant arian parod

4.5 Dim ond ffynhonnell gyllid dros dro yw dyled, gan fod yn rhaid ad-dalu benthyciadau a phrydlesi, ac felly caiff hyn ei ddisodli dros amser gan gyllid arall, fel arfer o refeniw a elwir yn ddarpariaeth isafswm refeniw (MRP). Fel arall, gellir defnyddio'r elw o werthu asedau cyfalaf (a elwir yn dderbynion cyfalaf) i gymryd lle cyllid dyled. Mae'r ddarpariaeth isafswm refeniw a'r defnydd o dderbynion cyfalaf a gynlluniwyd fel a ganlyn:

Tabl 3: Amnewid cyllid dyledion blynyddoedd blaenorol mewn £ miliynau

	Gwirioneddol 2022/23 £m	Amcangyfrif 2023/24 £m	cyllideb 2024/25 £m	cyllideb 2025/26 £m	cyllideb 2026/27 £m
Darpariaeth Isafswm Refeniw	1.959	1.902	1.885	2.267	2.601
Derbynion Cyfalaf	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
CYFANSWM	1.959	1.902	1.885	2.267	2.601

➤ Mae datganiad darpariaeth isafswm refeniw llawn yr Awdurdod ar gael yn Atodiad 1.

4.6 Mae swm cronol yr Awdurdod o gyllid dyled sy'n weddill yn cael ei fesur gan y gofyniad ariannu cyfalaf (CFR). Mae hyn yn cynyddu gyda gwariant cyfalaf newydd a ariennir gan ddyled ac yn lleihau gyda darpariaeth isafswm refeniw a derbynion cyfalaf a ddefnyddir i ddisodli dyled. Yn seiliedig ar y ffigurau uchod ar gyfer gwariant ac ariannu, amcangyfrifir bod CFR yr Awdurdod fel a ganlyn:

Tabl 4: Dangosydd Darbodus: Amcangyfrifon o Ofyniad Ariannu Cyfalaf mewn £ miliynau

	gwirioneddol 31.3.2023	rhagolwg 31.3.2024	Cyllideb 31.3.2025*	Cyllideb 31.3.2026*	Cyllideb 31.3.2027
Gwasanaethau'r Gronfa Gyffredinol	28.877	32.350	36.391	40.948	42.765
CYFANSWM CFR	28.877	32.350	36.391	40.498	42.765

* Mae £0.225m o'r cynnydd yn y CFR yn 2024/25 yn deillio o newid yn y cyfrifyddu ar gyfer prydlesi

- 4.7 **Rheoli asedau:** Er mwyn sicrhau bod asedau cyfalaf yn parhau i fod o ddefnydd yn y tymor hir, mae'r Awdurdod yn datblygu strategaeth rheoli asedau yn 2024/25. Bydd hyn yn gwella'r wybodaeth sydd eisoes ar gael o'r arolygon cyflwr adeiladau.
- 4.8 Yn ystod 2024/25, cynhelir adolygiad o gerbydau ysgafn, h.y. cerbydau nad ydynt yn cael eu defnyddio i ymateb i ddigwyddiadau. Bydd hyn yn sicrhau bod gan y Gwasanaeth fflyd effeithiol ac effeithlon, yn unol â dyheadau Cynllun Datgarboneiddio'r Fflyd.
- 4.9 **Gwarediadau asedau:** Pan nad oes angen ased cyfalaf mwyach, gellir ei werthu fel y gellir gwario'r enillion, a elwir yn dderbynion cyfalaf, ar asedau newydd neu i ad-dalu dyled. Nid yw'r Awdurdod yn disgwyl derbyn unrhyw dderbynion cyfalaf sylweddol yn y flwyddyn ariannol nesaf.

5 Rheoli Trysorlys

- 5.1 Mae rheoli trysorlys yn ymwneud â chadw digon o arian parod, ond nid gormod, ar gael i ddiwallu anghenion gwario'r Awdurdod, gan reoli'r risgiau dan sylw ar yr un pryd. Mae arian dros ben yn cael ei fuddsoddi hyd nes y bydd ei angen, tra bydd prinder arian yn cael ei ddatrys drwy fenthycyca, er mwyn osgoi balans credyd neu orddrafft gormodol yn y cyfrif cyfredol yn y banc. Mae'r Awdurdod fel arfer â digon o arian yn y tymor byr, gan fod incwm refeniw yn cael ei dderbyn cyn iddo gael ei wario. Serch hynny, does dim digon o arian yn y tymor hir gan fod gwariant cyfalaf yn cael ei wario cyn cael ei ariannu. Mae'r gwargedion arian refeniw yn cael eu gwrthbwysu yn erbyn diffygion arian cyfalaf (cyfeirir at hyn fel 'benthycyca mewnol') i leihau'r benthycyca cyffredinol.
- 5.2 Oherwydd penderfyniadau a wnaed yn y gorffennol, roedd gan yr Awdurdod ym mis Rhagfyr 2023 fenthyciadau o £21.620m ar gyfradd llog cyfartalog y Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus (PWLB) o 2.46% a chyfradd llog tymor byr o 4.35%. Cyfanswm y buddsoddiadau trysorlys oedd £7.73m ar gyfraddau rhwng 4.65% a 5.38%. Rhagwelir y bydd y balans arian parod tua £2m ar ddiwedd y flwyddyn (31/03/2024), os yw'r gwariant cyfalaf yn ôl y disgwyl.
- 5.3 **Strategaeth fenthycyca:** Prif amcanion yr Awdurdod wrth fenthycyca yw sicrhau cyllid ar gost isel ond penodol, gan gadw hyblygrwydd pe bai cynlluniau'n newid yn y dyfodol. Mae'r amcanion hyn yn aml yn gwrthdaro, ac felly mae'r Awdurdod yn ceisio sicrhau cydbwysedd rhwng benthyciadau tymor byr rhatach a benthyciadau tymor hir ar gyfradd osodedig lle mae'r gost yn y dyfodol yn hysbys ond yn uwch.

5.4 Nid yw'r Awdurdod yn benthycu i fuddsoddi â'r prif ddiben o sicrhau enillion ariannol, ac felly mae'n cadw mynediad llawn i'r Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus. Dangosir lefelau rhagamcanol o gyfanswm dyled yr Awdurdod sy'n weddill (sy'n cynnwys benthycu a phrydlesi) isod, o'i gymharu â'r gofyniad ariannu cyfalaf (gweler uchod).

Tabl 6: Dangosydd Darbodus: Dyled Gros a'r Gofyniad Ariannu Cyfalaf mewn £ miliynau

	Gwirioneddol 31.12.23 £m	rhagolwg 31.3.2024 £m	cyllideb 31.3.2025 £m	cyllideb 31.3.2026 £m	cyllideb 31.3.2027 £m
Dyled	26.460	20.787	24.493	28.508	30.234
prydlesi	0.000	0.000	0.225	0.252	0.302
Cyfanswm y ddyled	26.460	20.787	24.718	28.760	30.536
Gofyniad Ariannu Cyfalaf	28.877	32.350	36.391	40.948	42.765

5.5 Mae canllawiau statudol yn nodi y dylai dyled aros yn is na'r gofyniad ariannu cyfalaf, ac eithrio yn y tymor byr. Fel y gwelir o dabl 6, mae'r Awdurdod yn disgwyl cydymffurfio â hyn yn y tymor canolig.

5.6 **Meincnod rhwymedigaeth:** Er mwyn cymharu benthycu gwirioneddol yr Awdurdod yn erbyn strategaeth amgen, mae meincnod rhwymedigaeth wedi'i gyfrifo i ddangos y lefel risg isaf o fenthycu. Mae hyn yn tybio bod balansau arian a buddsoddi yn cael eu cadw i isafswm o £2m ar ddiwedd pob blwyddyn. Ar hyn o bryd mae'r meincnod hwn yn £28.750m a rhagwelir y bydd yn codi i £41.367m dros y tair blynedd nesaf.

Tabl 7: Benthycu a'r Meincnod Rhwymedigaeth mewn £ miliynau

	gwirioneddol 31.12.23 £m	rhagolwg 31.3.2024 £m	cyllideb 31.3.2025 £m	cyllideb 31.3.2026 £m	cyllideb 31.3.2027 £m
Benthycu a ragolygir	26.460	20.787	24.493	28.508	30.234
Meincnod rhwymedigaeth	24.283	28.750	33.916	38.800	41.367

- 5.7 Mae'r tabl yn dangos bod yr Awdurdod yn disgwyl benthyg o dan ei feincnod rhwymedigaeth, gan ei fod yn defnyddio benthyca mewnol, lle bo hynny'n bosibl. Yn 2023/24, sicrhawyd benthyca cyn bod angen, gan fod yr Awdurdod wedi manteisio ar gyfraddau llog isel. Defnyddiwyd y benthyca hwn i ariannu'r rhaglen gyfalaf ar gyfer 2024/25. Mae'r tabl uchod yn tybio na fydd unrhyw fenthyca pellach yn cael ei weithredu yn 2023/24. Fodd bynnag, os oes cyfle i fenthyca ar gyfradd is, cyn diwedd y flwyddyn, yna yn unol â'r cyngor gan gynghorwyr trysorlys yr Awdurdod (Arlingclose), bydd benthyciadau pellach yn cael eu sicrhau.
- 5.8 **Terfyn benthyca fforddiadwy:** Mae'n ofynnol yn gyfreithiol i'r Awdurdod osod terfyn benthyca fforddiadwy (a elwir hefyd yn derfyn awdurdodedig ar gyfer dyled allanol) bob blwyddyn. Yn unol â chanllawiau statudol, mae "ffin weithredol" is hefyd yn cael ei gosod fel lefel rhybudd pe bai'r ddyled yn nesáu at y terfyn.

Tabl 8: Dangosyddion Darbodus: Y terfyn awdurdodedig a'r ffin weithredol ar gyfer dyled allanol mewn £ miliynau

	Terfyn 2023/24 £m	Terfyn 2024/25 £m	Terfyn 2025/26 £m	Terfyn 2026/27 £m
Terfyn awdurdodedig - benthyca	30.999	38.391	42.948	44.765
Terfyn awdurdodedig - prydlesi	0.000	0.250	0.275	0.330
Terfyn awdurdodedig - cyfanswm y ddyled allanol	30.999	38.641	43.223	45.095
Ffin weithredol - benthyca	28.999	36.391	40.948	42.765
Ffin weithredol - prydlesi	0.000	0.225	0.252	0.302
Ffin weithredol - cyfanswm dyled allanol	28.999	36.616	41.200	43.067

- Mae rhagor o fanylion am fenthyca yn y Strategaeth Rheoli Trysorlys.
- 5.9 **Strategaeth Buddsoddi Trysorlys:** Mae buddsoddiadau trysorlys yn deillio o dderbyn arian cyn iddo gael ei dalu allan eto. Yn gyffredinol, nid yw buddsoddiadau a wneir am resymau gwasanaeth neu elw ariannol pur yn cael eu hystyried yn rhan o reoli trysorlys.
- 5.10 Polisi'r Awdurdod ar fuddsoddiadau trysorlys yw rhoi blaenoriaeth i sicrwydd a hylifedd dros y maint, hynny yw canolbwyntio ar leihau risg yn hytrach na sicrhau'r enillion mwyaf posibl. Mae arian yn cael ei fuddsoddi'n ddiogel, er enghraifft gyda'r llywodraeth, awdurdodau lleol eraill, neu fanciau dethol o ansawdd uchel, i leihau'r risg o golled.
- Mae rhagor o fanylion am fuddsoddiadau trysorlys yn y strategaeth rheoli trysorlys.

5.11 **Rheoli risg:** Mae rheoli risg yn effeithiol yn un o brif amcanion gweithgareddau rheoli trysorlys yr Awdurdod. Felly, mae'r strategaeth rheoli trysorlys yn nodi gwahanol ddangosyddion a therfynau i gyfyngu ar y risg o golledion annisgwyl ac yn manylu ar i ba raddau y gellir defnyddio deilliadau ariannol i reoli risgiau trysorlys.

➤ Mae'r dangosyddion darbodus rheoli trysorlys ar dudalennau 10 i 11 y strategaeth rheoli trysorlys.

5.12 **Llywodraethu:** Mae penderfyniadau ar fuddsoddiadau a benthycu rheoli trysorlys yn cael eu gwneud yn ddyddiol, ac felly yn cael eu dirprwyo i'r Prif Swyddog Tân Cynorthwyol (Cyllid ac Adnoddau) a'r staff Cyllid, sy'n gorfod gweithredu yn unol â'r strategaeth rheoli trysorlys a'r arferion rheoli trysorlys. Mae adroddiadau chwarterol ar weithgarwch rheoli trysorlys yn cael eu cyflwyno i'r Pwyllgor Archwilio. Y Pwyllgor Archwilio sy'n gyfrifol am graffu ar benderfyniadau rheoli trysorlys.

6 Goblygiadau i'r Gyllideb Refeniw

6.1 Er na chaiff gwariant cyfalaf ei godi'n uniongyrchol ar y gyllideb refeniw, mae llog sy'n daladwy ar fenthyciadau ac MRP yn cael eu codi ar y gyllideb refeniw. Gelwir y tâl blynyddol net yn gostau ariannu; mae hyn yn cael ei gymharu â'r ffrwd refeniw net, h.y. y swm a ariennir o'r ardoll a dderbyniwyd gan awdurdodau cyfansoddol a grantiau cyffredinol y llywodraeth. Gallai'r costau cyllido uwch a ragwelir isod ar gyfer 2025/26 a 2026/27 fod yn is os bydd cyfraddau llog yn y dyfodol yn disgyn yn is na'r lefelau a ragwelir.

Tabl 9: Dangosydd Darbodus: Cyfran costau cyllido i'r llif refeniw net

	Gwirioneddol 2022/23 £m	Rhagolwg 2023/24 £m	cyllideb 2024/25 £m	cyllideb 2025/26 £m	cyllideb 2026/27 £m
Costau ariannu (£m)	2.424	2.600	2.737	3.454	4.081
Cyfran y llif refeniw net	6.15%	5.85%	5.62%	6.50%	7.47%

➤ Manylion pellach ar oblygiadau refeniw gwariant cyfalaf yn Adran 14 y Strategaeth Adnoddau Tymor Canolig.

6.2 **Cynaliadwyedd:** Oherwydd natur hynod o hirdymor gwariant ac ariannu cyfalaf, bydd y goblygiadau i'r gyllideb refeniw yn sgil gwariant a wneir yn ystod yr ychydig flynyddoedd nesaf yn ymestyn am hyd at 50 mlynedd i'r dyfodol. Mae'r Trysorydd (Swyddog A151) yn fodlon bod y rhaglen gyfalaf arfaethedig yn ddarbodus, fforddiadwy a chynaliadwy, oherwydd mae'r cynllun wedi cael ei adolygu a'i gadw yn unol â gwariant a benthyca cyfalaf blaenorol.

7 Gwybodaeth a Sgiliau

- 7.1 Mae'r Awdurdod yn cyflogi staff proffesiynol cymwys a phrofiadol mewn swyddi uwch gyda chyfrifoldeb am wneud penderfyniadau gwariant cyfalaf, benthyca a buddsoddi. Er enghraifft, mae'r Trysorydd, y Prif Swyddog Tân Cynorthwyol (Cyllid ac Adnoddau), a'r Pennaeth Cyllid a Chaffael yn gyfrifwyr cymwys sydd â blynyddoedd lawer o brofiad. Yn ogystal, ceir ymgynghoriad gyda staff cyfleusterau drwy gytundeb lefel gwasanaeth, a chyda Rheolwr yr Amgylchedd a Newid Hinsawdd.
- 7.2 Gwneir defnydd hefyd o gynghorwyr allanol ac ymgynghorwyr sy'n arbenigwyr yn eu meysydd. Ar hyn o bryd mae'r Awdurdod yn cyflogi Arlingclose Limited fel cynghorwyr rheoli trysorlys. Mae'r dull hwn yn fwy cost-effeithiol na chyflogi staff o'r fath yn uniongyrchol, ac mae'n sicrhau bod gan yr Awdurdod fynediad at wybodaeth a sgiliau sy'n gymesur â'i archwaeth risg.

ATODIAD 1

Datganiad Darpariaeth Isafswm Refeniw 2024/25

Pan fydd yr Awdurdod yn ariannu gwariant cyfalaf drwy ddyled, rhaid iddo neilltuo adnoddau i ad-dalu'r ddyled honno yn y blynyddoedd diweddarach. Gelwir y swm a godir ar y gyllideb refeniw ar gyfer ad-dalu dyled yn Darpariaeth Isafswm Refeniw (MRP), er na fu isafswm statudol ers 2008. Mae *Deddf Llywodraeth Leol 2003* ei gwneud yn ofynnol i'r Awdurdod roi sylw i *Canllawiau ar Ddarpariaeth Isafswm Refeniw Llywodraeth Cymru (Canllawiau'r LIC)* a gyhoeddwyd yn fwyaf diweddar yn 2018.

Nod eang canllawiau LIC yw sicrhau bod gwariant cyfalaf yn cael ei ariannu dros gyfnod sydd naill ai'n rhesymol gymesur â'r cyfnod y mae'r gwariant cyfalaf yn darparu buddion drosto, neu, yn achos benthyca a gefnogir gan Grant Cynnal Refeniw y Llywodraeth, sy'n rhesymol gymesur â'r cyfnod sy'n ymhyg wrth benderfynu ar y grant hwnnw.

Mae Canllawiau LIC yn ei gwneud yn ofynnol i'r Awdurdod gymeradwyo Datganiad Blynyddol o'r MRP bob blwyddyn ac yn argymhell nifer o opsiynau ar gyfer cyfrifo swm darbodus o MRP. Mae'r datganiad canlynol yn cynnwys opsiynau a argymhellir yn y Canllawiau

- Ar gyfer gwariant cyfalaf ar ôl 31 Mawrth 2008, bydd MRP yn cael ei bennu trwy godi'r gwariant dros oes ddefnyddiol ddisgwyliedig yr ased perthnasol mewn rhandaliadau cyfartal, gan ddechrau yn y flwyddyn ar ôl i'r ased ddod yn weithredol. Bydd MRP ar brynu tir rhydd-ddaliad yn cael ei godi dros 50 mlynedd. Bydd MRP ar wariant nad yw'n gysylltiedig ag asedau sefydlog ond sydd wedi'i gyfalafu gan reoleiddio neu gyfarwyddyd yn cael ei godi dros 20 mlynedd.
- Ar gyfer asedau a gaffaelwyd trwy brydlesi neu unrhyw Fenter Cyllid Preifat (nid oes gan ATAGC unrhyw gynlluniau PFI), bydd MRP yn cael ei bennu fel un sy'n hafal i'r elfen o'r rhent neu'r tâl sy'n mynd i ddibrisio rhwymedigaeth y fantolen.
- Lle mae prydlesi gweithredu blaenorol wedi'u dwyn i'r fantolen oherwydd mabwysiadu safon cyfrifo Prydlesi IFRS 16, a bod gwerthoedd yr asedau wedi'u haddasu ar gyfer cronïadau, rhagdaliadau, premiymau a/neu gymhellion, yna bydd y taliadau MRP blynyddol yn cael eu haddasu. fel na fydd y safon newydd yn effeithio ar gyfanswm y tâl ar y gyllideb refeniw.

Ni fydd gwariant cyfalaf a wneir yn ystod 2023/24 yn destun tâl MRP tan 2024/25 neu'n hwyrach. Yn seiliedig ar amcangyfrif diweddaraf yr Awdurdod o'i ofyniad ariannu cyfalaf (CFR) ar 31 Mawrth 2024, mae'r gyllideb ar gyfer MRP wedi'i gosod fel a ganlyn:

	Amcangyfrif CFR 31.03.2024 £m	Amcangyfrif MRP 2024/25 £
Cronfa Gyffredinol	32.350	1.885